

Literatura jako język miłości

Materiał składa się z 5 sekcji: "Teksty kultury" i "Zadaniowo".

Materiał zawiera 2 ilustracje (fotografie, obrazy, rysunki), 1 film, 18 ćwiczeń, w tym 2 interaktywne.

Zasób zawiera: polecenie do pracy w grupach (przygotowanie wypowiedzi ustnych na temat miłości); biogram Marii Pawlikowskiej - Jasnorzewskiej; informacje o jej twórczości, portret poetki i ciekawostkę (fragment tekstu Zofii Starowieyskiej - Morstinowej o usposobieniu i zachowaniu Marii Pawlikowskiej - Jasnorzewskiej).

Wiersz Marii Pawlikowskiej - Jasnorzewskiej "Modlitwa" z załączonymi pytaniami ukierunkowanymi na interpretację i analizę tekstu: środki stylistyczne uwydatniające przeżycia kobiety, stan emocjonalny osoby mówiącej, metafory opisujące pocałunek i ich funkcje w wierszu, elementy charakterystyczne dla modlitwy.

Wiersz Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej "Kto chce, bym go kochała" wraz z zestawem poleceń służących analizie i interpretacji (wskazywanie cytatów, opis nastroju, charakterystyka bohaterki wiersza), ćwiczenie otwarte dotyczące sformułowania opinii. Wzbogaceniem zasobu jest ćwiczenie interaktywne polegające na dopisaniu znaczeń do zastosowanych w wierszu sformułowań.

Wiersz Marii Pawlikowskiej -Jasnorzewskiej ("miss ameryka blues") wraz z zestawem ćwiczeń ukierunkowanych na analizę i interpretację utworu (charakterystyka postaci mówiącej, określenie odbiorcy, funkcje braku interpunkcji i wielkich liter).

Wiersz Marii Pawlikowskiej - Jasnorzewskiej "Titanic" wraz z dwoma pytaniami odnoszącymi się do interpretacji tekstu - wyjaśnienie, kim są bohaterowie utworu, opisanie w kilku zdaniach sytuacji ukazanej w liryku.

Zasób zawiera polecenie wysłuchania utworu "Zostawcie Titanica" (Lady Pank) i obejrzenia filmu "Titanic" w reżyserii Jamesa Camerona oraz ćwiczenie dotyczące wyjaśnienia, na czym polega podobieństwo pomiędzy poetycką wizją ukazaną w liryku Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej a muzyczną interpretacją grupy Lady Pank i filmowym obrazem kanadyjskiego reżysera. Zasób zawiera także ćwiczenia interaktywne: ułożenie krzyżówki (wraz z filmem instruktażowym) oraz wskazanie słów kluczy.

Ogólne informacje o odmianie rzeczownika i przymiotnika. Polecenie: do jakich części mowy należą wyróżnione wyrazy. Współczesna fotografia książek z pixabay.

Bibliografia:

- Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, Tytanik, [w:] tejsze, Wybór poezji, oprac. Jerzy Kwiatkowski, Wrocław 1972, s. 75.
- Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, miss ameryka blues, [w:] tejsze, Wybór poezji, oprac. Jerzy Kwiatkowski, Wrocław 1972, s. 74.
- Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, Kto chce, bym go kochała, [w:] tejsze, Wybór poezji, oprac. Jerzy Kwiatkowski, Wrocław 1972, s. 31–32.
- Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, Modlitwa, [w:] tejsze, Wybór poezji, oprac. Jerzy Kwiatkowski, Wrocław 1972, s. 23.
- Zofia Starowieyska-Morstinowa, Lilka, [w:] tejsze, Ci, których spotykam, Kraków 1962, s. 97.

Literatura jako język miłości

pixabay, licencja: CC 0

Prawie każdy człowiek był albo na pewno będzie kiedyś zakochany. Nie jest jednak łatwo mówić i pisać o uczuciach, a zwłaszcza o miłości. Mimo to temat ten w literaturze i sztuce jest obecny od wieków. Uważa się, że miłość to coś oczywistego i naturalnego, bo związanego z uczuciami. Tymczasem jest to również zjawisko kulturowe i historyczne, a zatem nie może być niczym stałym. O sposobie i intensywności przeżyć decydują głównie konwencje obyczajowe obowiązujące w danej epoce.

Już wiesz

Zastanów się, czy łatwo jest mówić o miłości. Odpowiedz na pytanie i uzasadnij swoje zdanie.

Teksty kultury

Ćwiczenie 1

W parach (lub w grupach) porozmawiajcie na temat miłości. Przygotujcie ustną wypowiedź, w której odniesiecie się do następujących pytań:

- Czym jest miłość?
- Jakie są odmiany miłości?
- Kiedy miłość można nazwać prawdziwą?

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, domena publiczna

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska

1891–1945

Poetka i dramatopisarka. Autorka m.in. następujących tomów poetyckich: *Niebieskie migdały* (1922), *Różowa magia* (1924), *Pocałunki* (1926), *Dancing. Karnet balowy* (1927), *Cisza leśna* (1928), *Surowy jedwab* (1932).

Głównym tematem poezji Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej była miłość. Warto podkreślić, że wiersze poetki dawniej nie brzmiały tak jak dzisiaj, mogły wydawać się prowokujące. Rzecz w tym, że w czasach współczesnych poetce trochę inaczej niż obecnie wyglądały relacje między kobietami a mężczyznami. Wprawdzie kobiety powoli zyskiwały prawa i swobodę w różnych dziedzinach – w polityce czy w szkolnictwie – ale obowiązujące wówczas normy obyczajowe nadal bardzo je ograniczały w sferze uczuć. Uważano, że kobieta ma cierpliwie czekać na swojego mężczyznę i pozostać bierną w okazywaniu uczuć. Nie powinna też mieć

żadnego doświadczenia miłosnego. Zupełnie inaczej postrzegani byli mężczyźni. W przeciwieństwie do kobiet doświadczenie w miłości na pewno dodawało im atrakcyjności. Pawlikowska-Jasnorzewska jako poetka i kobieta domagała się w swojej poezji szczerości, swobody i prawa wolnego wyboru. Nie lękała się otwarcie pisać o wzruszeniu, przeżyciu i emocjach. Bała się co najwyżej sentymentalizmu i naiwności, przed którymi broniła się za pomocą poczucia humoru i [niefrasobliwego](#) tonu. Bohaterką jej wierszy najczęściej jest zakochana kobieta, świadoma swojej urody i swoich pragnień.

Ciekawostka

☹ Zofia Starowieyska-Morstinowa

Lilka

Często ludzie, poznając jakiegoś pisarza, malarza, uczonego czy w ogóle człowieka wybitnego, mówią, że nie tak go sobie wyobrażali, że jest inny, niż się spodziewali, że nie jest do swoich dzieł podobny. Ale [Lilka](#) była podobna do swoich wierszy. Była, jak one, czarująca i niepokojąca [eteryczna](#), a zarazem mocno w ziemię wrośnięta, superpoetyczna, a przy tym realistka, poważna a dowcipna, smutna i wesoła, mądra i czarująco głupia. Ale naprzód uderzała jej uroda. A właściwie źle mówię: naprzód uderzała jej uprzejmość. Lilka bowiem, jak to świetnie wyraża francuskie słowo, była *avenante* – wychodząca naprzeciw. Naprzeciw każdego. Nawet dla nudziarzy miała zawsze miły uśmiech powitalny, ten swój specyficzny uśmiech, który jakoś na ukos układał jej wąskie wargi, marszczył cienki nosek, trochę podnosił górną wargę, a obu cieniutkim rękoma, przypominającym raczej [algi](#) niż ludzkie kończyny, kazał ku nadchodzącemu człowiekowi wyciągnąć się w serdecznym geście powitania. Bo Lilce wolno było jednych lubić, drugich nie lubić, ale ją musieli lubić, kochać i podziwiać wszyscy. Nie znosiła, by było inaczej. I po tę właśnie ludzką przyjaźń, po ludzką miłość wyciągała ku każdemu swe długie, chude ramiona.

« Maria Pawlikowska-Jasnorzewska

Modlitwa

O pocałunku, któryś jest w niebie
razem z duszami bzu i jaśminu!
Krwi i bezsennych łąk gwiazdnych synu!
O pocałunku, któryś jest w niebie!

O treści wszystkich myśli i czynów!
O upragniony mej duszy chlebie!
Tęsknoto wicherów! Bajko jaśminów!
O pocałunku, któryś jest w niebie!

Me smutne usta zwiędną w czas krótki,
a gdy z nich barwą oddaną glebie
w amarantowe przejdzie stokrotki –
wówczas mi zagrasz twą pieśń skrzypcową,
zamkniesz mnie w obce wieczności słowo,
o pocałunku, któryś jest w niebie!

Przeczytaj wiersz, a następnie wykonaj polecenia.

Ćwiczenie 2.1

Wyjaśnij, kim jest osoba mówiąca w liryku. Opisz jej stan emocjonalny.

Ćwiczenie 2.2

Wskaż środki stylistyczne uwydatniające przeżycia kobiety.

Ćwiczenie 2.3

Wypisz z wiersza metafory opisujące pocałunek oraz omów ich funkcje w wierszu.

Uzupełnij

Ćwiczenie 2.4

Wyjaśnij tytuł utworu, wskazując elementy charakterystyczne dla modlitwy.

Teksty kultury

« Maria Pawlikowska-Jasnorzewska

Kto chce, bym go kochała

Kto chce, bym go kochała, nie może być nigdy ponury
i musi potrafić mnie unieść na rękę wysoko do góry.

Kto chce, bym go kochała, musi umieć siedzieć na ławce
i przyglądać się baczenie robakom i każdej najmniejszej
trawce.

I musi też umieć ziewać, kiedy pogrzeb przechodzi ulicą,
gdy na procesjach tłumy pobożne idą i krzyczą.

Lecz musi być za to wzruszony, gdy na przykład kukułka
kuka,

lub gdy dzięcioł kuje zawzięcie w srebrzystą powłokę
buka.

Musi umieć pieska pogłaskać, i mnie musi umieć pieścić,
i śmiać się, i na dnie siebie żyć słodkim snem bez treści,
i nie wiedzieć nic, jak ja nic nie wiem, i milczeć
w rozkosznej ciemności,
i być daleki od dobra i równie daleki od złości.

Po przeczytaniu wiersza wykonaj polecenia.

Ćwiczenie 3.1

Opisz nastrój utworu. Wskaż cytaty, które o nim świadczą.

Ćwiczenie 3.2

Wymień kilka przymiotników, za pomocą których można określić kobietę ukazaną w wierszu.

Ćwiczenie 3.3

Bohaterka utworu w oryginalny, poetycki sposób formułuje swoje wymagania względem kochanka. Zapisz dosłowne znaczenie tych sformułowań.

Ćwiczenie 3.4

Napisz w kilku zdaniach, co sądzisz o przedstawionych przez bohaterkę wiersza wymaganiach względem mężczyzny.

Uzupełnij

☞ Maria Pawlikowska-Jasnorzewska

miss ameryka blues

i cóż ci z tego przyjdzie żeś miss **ameryką**
że masz ciało **wenery** a twarzą kotka
nie znasz mego tancerza nigdy go nie spotkasz
nie zakocha się w tobie z namiętnością dziką

on **mnie** wybrał i zmierzył podług swych kanonów
i rzekł że w całym świecie takiej drugiej nie ma
nie patrz na mnie z gazety tak dumnie jak z tronu
bo dla niego jednego ja jestem miss **ziemia**

Przeczytaj wiersz, a następnie wykonaj polecenia.

Ćwiczenie 4.1

Wskaż, kim jest postać mówiąca w wierszu i do kogo się zwraca.

Ćwiczenie 4.2

Określ, przywołując odpowiednie cytaty z tekstu, jaki jest ton wypowiedzi postaci mówiącej.

Ćwiczenie 4.3

Wyjaśnij, dlaczego Pawlikowska-Jasnorzewska zrezygnowała ze stosowania w swoim liryku wielkich liter i znaków interpunkcyjnych.

Ćwiczenie 4.4

Zastanów się i powiedz, w jakim celu poetka wyróżniła wyrazy: ameryka, mnie, ziemia.

☞ Maria Pawlikowska-Jasnorzewska

Tytanic

tańczyli sny wachlarze brylantowe tęcze
ktoś komuś szeptał w tańcu: tak – na śmierć i życie –
wszedł steward rzekł a wszyscy stanęli jak wryci
ladies and gentleman
danger

Przeczytaj na głos wiersz, a potem wykonaj polecenia.

Ćwiczenie 5.1

Powiedz, kim są bohaterowie utworu.

Ćwiczenie 5.2

Opisz w kilku zdaniach sytuację ukazaną w liryku.

Uzupełnij

Zadaniowo

Ćwiczenie 6

Wysłuchaj utwór *Zostawcie Titanica* w wykonaniu zespołu Lady Pank i obejrzyj film *Titanic* w reżyserii [Jamesa Camerona](#) z 1997 roku.

Ćwiczenie 7

Wyjaśnij, na czym polega podobieństwo pomiędzy poetycką wizją ukazaną w liryku Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej a muzyczną interpretacją grupy Lady Pank i filmowym obrazem kanadyjskiego reżysera.

Ćwiczenie 8

Zapisz skojarzenia do słowa „literatura” i ułóż krzyżówkę – jak ją stworzyć, dowiesz się z instruktażowego filmu-samouczka. Pamiętaj, że litery z hasła „literatura” mogą się znaleźć na początku, na końcu lub w środku wyrazów tworzących łamigłówkę.

[Film dostępny na portalu epodreczniki.pl](#)

Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0, muzyka: audiojungle.net

samouczek - Jak zrobić krzyżówkę? Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0, muzyka: audiojungle.net.
